

зкладах: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Тимошенко Олексій Валерійович – К., 2009. – 600 с.

В статье обосновано актуальную научную и эмпирическую проблему модернизации профессионально-педагогической подготовки будущих бакалавров по физическому воспитанию. Акцентируется внимание на необходимости реализовать в условиях вуза физической культуры управляемую элитную подготовку на бакалаврском уровне с целью формирования нового поколения учителей.

Учитель физического воспитания, модернизация, профессионально-педагогическая подготовка, элитная подготовка.

The article in the current scientific and empirical problem of modernization of professional and pedagogical training of future bachelors in physical education is justified. Focuses on the need to implement in terms of physical culture University managed elite training at the bachelor's level, with the aim of forming a new generation of teachers.

Teacher of physical education, modernization, professional-pedagogical preparation, elite training.

УДК 378:165.742

ПІДГОТОВКА НАСТАВНИКІВ АКАДЕМІЧНИХ ГРУП ДО ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ

О. М. Тепла, кандидат педагогічних наук

Статтю присвячено питанню гуманістичного виховання студентської молоді. Виявлено, що цілеспрямована підготовка викладачів – наставників академічних груп до формування гуманістичних цінностей у студентів є однією з провідних педагогічних умов, що визначає ефективність виховного процесу. Висвітлено методіку проведення підготовчої роботи з наставниками академічних груп, яка включала лекції, бесіди, науково-методичні семінари з використанням нових форми і методів, а саме: дискусії, колективного мислення, мозкового штурму.

Гуманістичні цінності, формування гуманістичних цінностей, науково-методичний семінар, дискусія, колективне мислення, мозковий штурм.

Проблема формування гуманістичних цінностей особистості сьогодні набуває особливої значущості й актуальності в умовах

© О. М. Тепла, 2014

гуманістичної парадигми розвитку суспільства в усіх сферах життєдіяльності людини, зокрема в освіті. Гуманістичне виховання молоді є одним з пріоритетних напрямів національної системи освіти, про що йдеться у низці документів.

Аналіз наукової літератури дає уявлення про стан розробленості проблеми формування гуманістичних цінностей у молодій генерації. У психолого-педагогічних дослідженнях останніх років (Л. Архангельський, Г. Балл, Є. Бондаревська, М. Боришевський, Н. Ганнусенко, К. Чорна) підкреслюється значущість духовно-морального виховання сучасної молоді і відзначається низький рівень сформованості у неї гуманістичних цінностей.

Мета роботи – висвітлити процес цілеспрямованої підготовки викладачів – наставників академічних груп до організації виховної роботи з формування гуманістичних цінностей у студентів.

Як показує аналіз досвіду виховної роботи ВНЗ у галузі морального виховання, у сучасному навчальному закладі неповною мірою використовуються можливості позанавчальної виховної діяльності. Методика формування моральної культури особистості, гуманних якостей у досвіді навчальних закладів характеризується збідненням форм, слабким зв'язком з моральним досвідом вихованців [3]. Це дає підстави зробити висновок, що плановірність, системність у формуванні гуманістичної моралі ще не вкоренилися в досвіді педагогічних колективів. Отже, виникає потреба в розробленні виховних технологій, спрямованих на формування гуманістичних цінностей у студентів.

Процес формування гуманістичних цінностей особистості студента вимагає творчого підходу від педагогів, наставників академічних груп, знання та врахування вікових особливостей і психології юнацького віку, володіння ефективними технологіями, формами, методами гуманістичного виховання [2].

Однією із педагогічних умов, що визначає ефективність виховного процесу, є здійснення цілеспрямованої підготовки викладачів – наставників академічних груп до організації позанавчальної виховної роботи з формування гуманістичних цінностей у студентів.

Як показують результати анкетування 73 наставників академічних груп, лише 36,9 % респондентів проводять зі своїми вихованцями заходи, присвячені питанням гуманності, що реалізується здебільшого у формі розповіді або бесіди. При цьому 65,7 % опитаних вказують на брак знань у галузі морально-етичних цінностей, ідеалів, норм.

Для наукового забезпечення системного підходу до процесу формування гуманістичних цінностей особистості, його удосконалення на допомогу наставникам ми розробили методичні матеріали щодо організації позанавчальної виховної роботи: опис і зразки різноманітних методик вивчення основних проявів особистості, інструкції щодо їх використання; набір діагностичних методик визначення ціннісних пріоритетів студентської молоді; методичні рекомендації щодо організації

виховного процесу з формування гуманістичних цінностей у студентської молоді.

Перед початком експериментальної роботи було проведено підготовчу роботу з наставниками академічних груп, яка включала лекції, бесіди, науково-методичні семінари, консультації з метою надання методичної допомоги в організації позанавчальної діяльності з формування гуманістичних цінностей особистості студента.

Як відомо, ефективність науково-методичних семінарів для наставників академічних груп залежить від форми їх проведення. Основний недолік традиційної форми науково-методичного семінару з доповіддю – низька активність учасників. Цього можна уникнути, якщо до обговорення актуальної проблеми залучити всіх присутніх, організувавши кілька проблемних творчих груп. Тому, крім традиційних лекцій, бесід, у роботі з наставниками академічних груп ми використовували нові форми і методи роботи, описані нижче.

Перший семінар для наставників академічних груп з проблеми формування гуманістичної моралі у студентів ми провели у формі „настановчого семінару”.

Назва форми проведення „настановчого” семінару „Гуманістичні цінності: що це і навіщо?” є умовною, оскільки будь-який семінар покликаний працювати на зміну установок науково-педагогічного працівника.

Мета: ознайомити наставників із сутністю поняття „гуманістичні цінності”, розкрити зміст базових гуманістичних категорій; окреслити мету і завдання формування гуманістичних цінностей у студентів.

„Настановчий” семінар ми провели за таким планом: 1) 1. міні-лекція з метою розкриття сутності ключових понять, компонентів гуманістичних цінностей; аналізу стану сформованості гуманістичних цінностей у студентської молоді (відповідальний за проведення); 2) питання для обговорення: рівень вихованості студентів; умови, які створює ВНЗ для формування моральної культури особистості студента; результативність виховних заходів, що проводяться у ВНЗ; взаємозв'язок між кінцевими результатами виховної діяльності ВНЗ, чинниками та умовами формування гуманістичної моралі.

У ході роботи наставники ознайомилися з базовими поняттями гуманістичної моралі, аналізували умови, за яких виховний процес буде успішним.

Для вирішення складних питань, що виникають під час реалізації виховної проблеми ВНЗ, науково-методичний семінар проводять із використанням методу дискусії. Так, мета семінару „Проблема формування гуманістичних цінностей в умовах ВНЗ”: визначити цільові орієнтири роботи наставників академічних груп, спрямованої на формування гуманістичної моралі у студентської молоді.

Учасникам пропонувалися такі питання для обмірковування: проблема цінностей особистості; потенціал педагога у формуванні особистості; риси, якими характеризується сучасне виховання; основні

соціально-педагогічні суперечності у вихованні гуманності; принципи виховання гуманної особистості; рівні, на яких може бути організований процес формування гуманістичних цінностей у ВНЗ.

Одним з ефективних методів для проведення науково-методичних семінарів є „колективне мислення”. Це соціально-психологічне явище обміну думками під час роботи в групі, вирішення поставленого завдання в ході спільної діяльності. Цей метод застосовувався під час проведення семінару „Інтерактивні технології, форми і методи формування гуманістичних цінностей у студентів” .

Мета: пошук інтерактивних виховних технологій, форм і методів, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії і сприяють формуванню гуманістичних цінностей у студентів.

Семінар ми провели за таким планом: 1) міні-лекція відповідального за проведення семінару з характеристикою методів і форм виховання; 2) формування проблемних (творчих груп) за бажанням наставників (I група – „Технології виховання”; II група – „Форми виховання”; III група – „Методи виховання”); 3) формування аналітичної групи, завданням якої є аналіз роботи кожної групи; ухвалення проекту рішення семінару; 4) виступи лідерів груп;

5) обмін думками; 6) виступ аналітичної групи; 7) підведення підсумків семінару.

У ході колективного обговорення було зроблено висновок, що повної стратегічної мети у руслі формування гуманістичних цінностей особистості студента можна досягнути, комбінуючи різні технології, форми і методи виховання. До того ж під час заняття наставники постійно зверталися до власного педагогічного досвіду.

Іншою оптимальною формою вирішення поставленого завдання в ході колективної діяльності є семінар-мозковий штурм. До головних переваг такої форми роботи належить те, що, по-перше, його проведення потребує небагато часу; по-друге, він дає можливість знаходити ефективні шляхи вирішення пропонованої проблеми. Так, мета мозкового штурму „Година наставника: її призначення у контексті гуманістичного виховання”: з’ясувати, чим година наставника відрізняється від інших форм взаємодії наставника і студентів; яке місце вона посідає у контексті формування гуманістичних цінностей; основні функції наставника у формуванні гуманістичних цінностей особистості студента.

Актуальними питаннями, які можуть виноситися на обговорення, у контексті гуманістичного виховання студентської молоді можуть бути такі: функції позааудиторної діяльності у формуванні гуманістичних цінностей студентів; діагностика сформованості гуманістичних цінностей студентів; психолого-педагогічні особливості формування гуманістичних цінностей у студентів; гуманістичні цінності в контексті професійної діяльності педагога тощо.

Отже, щоб процес оволодіння гуманістичним цінностями був успішним, виховні технології повинні: впливати на базові знання, цінності й ідеали, мотиви відповідальної поведінки; базуватися на соціально-

психологічних механізмах виховання, які беруть до уваги те, що отримана інформація може перетворитися у внутрішні переконання, соціальні норми і цінності – на внутрішні установки особистості; зовнішні мотиви – у внутрішню мотивацію, необхідну для вибору відповідальної поведінки.

Вищенаведене дає підстави стверджувати, що використання нових форм і методів у проведенні науково-методичних семінарів дало змогу перетворити їх на „мозковий центр”, лабораторію майстерності науково-педагогічний працівників. Науково-методичні семінари, консультації як форми активного обміну думками, взаємодії між учасниками, надання методичної допомоги наставникам мають практичне спрямування.

Список літератури

1. Ганнусенко Н. І. Сучасні підходи до морального виховання особистості: теоретичний аспект / Н. І. Ганнусенко, К. І. Чорна // Світ виховання. – 2004. – № 5 (6). – С. 13-16.
2. Донцов А. В. Формування моральних механізмів поведінки студентської молоді / А. В. Донців. – Х.: Шлях, 1999. – 226 с.
3. Степаненко В. Ф. Етика в проблемних і аналітичних задачах / В. Ф. Степаненко. – К.: ТОВ „Видавництво Лібра”, 1998. – 272 с.

Статья посвящена вопросу гуманистического воспитания студенческой молодежи. Выявлено, что целенаправленная подготовка преподавателей - наставников академических групп к формированию гуманистических ценностей у студентов является одним из ведущих педагогических условий, определяющих эффективность воспитательного процесса. Освещена методика проведения подготовительной работы с наставниками академических групп, которая включала лекции, беседы, научно - методические семинары с использованием новых форм и методов, а именно: дискуссии, коллективного мышления, мозгового штурма.

Гуманистические ценности, формирование гуманистических ценностей, научно-методический семинар, дискуссия, коллективное мышление, мозговой штурм.

The problem of a humanistic education of students is devoted. We found that purposeful training of teachers - mentors of the academic groups to the development of students' human values is one of the leading educational environments that determine the effectiveness of the educational process. The development of humanistic values of the individual student requires teachers' creativity. Deals with the method of carrying out preparatory work with mentors of the academic groups, which included lectures, discussions, research and teaching workshops on the use of new forms and methods, such as discussions, collective thinking and brainstorming. The examples of topical issues for discussion at the scientific and methodological in a context of humanistic education of students are considered. The above gives reason to

believe that the use of new forms and methods in the scientific and methodological seminar helped to turn them into a "brain center".

Humanistic values, the formation of human values, scientific seminar, discussion, collective thinking, brainstorming.

УДК 37.012

БІЛІНГВАЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ВПРОВАДЖЕННЯ БАГАТОМОВНОСТІ

В. В. Устименко, викладач

У статті розглядається поняття білінгвальне навчання як засіб впровадження багатомовності у сучасному гетерогенному суспільстві; визначаються види білінгвального навчання. Особлива увага приділяється найпоширенішим білінгвальним навчальним програмам і вивченню світового досвіду їх використання.

Багатомовність, білінгвальне навчання, друга мова, іноземна мова.

Постановка проблеми. За умов мобільності населення та глобалізації світу, важливо не лише володіти однією з найпоширеніших мов, а й знати інші іноземні мови. Особливо це відчувають мешканці тих країн, мова яких не належить до так званих «світових», вони прагнуть розширення власного мовного репертуару. Знання щонайменше трьох європейських мов усе частіше стають необхідністю і складовою навчальних програм європейських закладів освіти, оскільки багатомовні навички відкривають можливості для навчання та професійної зайнятості в будь-якій європейській країні та позитивно впливають на формування міжкультурної компетенції.

Упродовж останніх десятиліть ведуться гострі дискусії щодо доцільніших та ефективніших способів оволодіння іноземною мовою. Навчання мови та мова навчання набувають в умовах багатомовності ключового значення, а тому перевагу більшість дослідників віддає білінгвальному навчанню, результатом якого є засвоєння рідної для мігрантів та іноземної (часто державної) мови, а разом з ними і культур носіїв цих мов. Зважаючи на сучасну ситуацію, пов'язану з міграцією населення та масовим вивченням іноземних мов, **актуальність проблеми** не викликає сумніву.

Аналіз останніх досліджень. До вивчення проблем білінгвального навчання долучилися як зарубіжні так і вітчизняні дослідники, серед яких перш за все треба назвати: К. Бейкера (Colin Baker), Дж. Куммінса (Jim Cummins), Т. Скутнабб-Кангас (Tove Skutnabb-Kangas),

© В. В. Устименко, 2014